

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра «Економічна теорія та право»

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

ПРОГРАМА,

**плани семінарських занять та завдання
для самостійної й індивідуальної роботи студентів
економічних і технічних спеціальностей
всіх форм навчання**

Харків 2012

Програму розглянута та рекомендована до друку на засіданні кафедри «Економічна теорія та право» 27 грудня 2010 р., протокол № 5.

Укладач

доц. Н.М. Каменева

Рецензент

проф. О.Д. Борович

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

ПРОГРАМА,

плани семінарських занять та завдання
для самостійної й індивідуальної роботи студентів
економічних і технічних спеціальностей
всіх форм навчання

Відповідальний за випуск Каменева Н.М.

Редактор Еткало О.О.

Підписано до друку 02.03.11 р.

Формат паперу 60x84 1/16 . Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,5. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту

61050, Харків - 50, майдан Фейєрбаха, 7

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
Мета дисципліни	5
Робоча програма	6
Тема 1. Загальна характеристика підприємництва	6
Тема 2. Типологія підприємництва	11
Тема 3. Якості характеру, які необхідні для підприємницького успіху	15
Тема 4. Технологія створення підприємства (власної справи)	17
Тема 5. Формування підприємницького капіталу	25
Тема 6. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності	28
.....	
Тема 7. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки у підприємництві	31
Тема 8. Підприємницький успіх і культура бізнесу	35
Тема 9. Аналітична оцінка ефективності підприємницької діяльності	37
Тема 10. Менеджмент та маркетинг у підприємницькій діяльності	43
Тема 11. Тіньова економіка в бізнесі	45
Залікові питання з курсу «Основи підприємництва»	47
Список літератури	49

ВСТУП

В умовах становлення й розвитку ринкової економіки провідною формою господарювання має бути підприємництво – особливий вид діяльності, певні тип і стиль господарської поведінки, що характеризуються повною свободою вибору типу діяльності, інноваційним характером здійснення та орієнтацією на отримання зиску. Як показує світовий досвід, саме підприємництво є потужним «локомотивом», здатним істотно прискорити реформування вітчизняної економіки на ринкових засадах, що надасть можливість забезпечити належне зростання обсягів виробництва й добробуту населення.

Феномен підприємництва полягає в тому, що воно є постійним «збуджувачем» суспільного виробництва, оскільки не дозволяє йому застоюватись на місці. Підприємництво виступає тією рушійною силою, що виводить економіку на шлях ефективності, раціоналізації, бережливості та оновлення. Отже, підприємництво є стимулом розвитку виробництва та основою розвитку економіки.

Нарощування темпів розвитку та зростання ефективності підприємництва як сучасної форми господарювання неодмінно потребує підготовки висококваліфікованих менеджерів підприємницького типу, готових діяти в умовах підвищеного ризику, динамічності й невизначеності зовнішнього оточення, що притаманні сучасним ринковим реаліям.

Вивчення теоретичних і практичних основ підприємництва є обов'язковою умовою успішного переходу до нових принципів господарювання, характерних для ринкової економіки.

Підготовка майбутніх фахівців — творчий процес, активними учасниками якого мають бути самі студенти. При цьому важливу роль відіграє самостійна аналітична робота кожного з них із законодавчими і нормативними актами, підручниками, навчальними посібниками, монографіями, спеціальною літературою, відповідними практичними матеріалами органів державного управління та суб'єктів первинної ланки підприємницької діяльності.

МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної програми – надати системного характеру самостійній роботі студентів із дисципліни «Основи підприємництва» у процесі набуття необхідного рівня теоретичних знань і практичних навичок. Навчальна програма має сприяти формуванню здібностей студентів самостійно мислити, опанувати ефективні прийоми, методи, стиль і тип господарської поведінки в підприємницькій діяльності, підкріпленої необхідними навичками. Цьому сприятиме регулярна самостійна робота за програмою курсу, підготовка до семінарських та практичних занять, виконання індивідуальних і самостійних завдань, тестів, здійснення самоконтролю знань, умінь та навичок.

Структурними складовими навчальної дисципліни є програма курсу, комплект навчально-методичного забезпечення, завдання для контролю знань студентів, список рекомендованої літератури до всього курсу.

Основи підприємництва

Змістовий модуль 1

Загальна характеристика підприємництва

Типологія підприємництва

Якості характеру, які необхідні для підприємницького успіху

Технологія створення підприємства (власної справи)

Формування підприємницького капіталу

Бізнес-планування у підприємницькій діяльності

Змістовий модуль 2

Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки у підприємстві

Підприємницький бізнес і культура бізнесу

Аналітична оцінка ефективності підприємницької діяльності

Менеджмент та маркетинг у підприємницькій діяльності

Тіньова економіка в бізнесі

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Зміст теми	Обсяг лекцій, год		Розподіл КР за розділами
	Денне відділення	Заочне відділення	
1 Загальна характеристика підприємництва	2		
2 Типологія підприємництва	4		
3 Якості характеру, які необхідні для підприємницького успіху	2		
4 Технологія створення підприємства (власної справи)	4		
5 Формування підприємницького капіталу	2		
6 Бізнес-планування у підприємницькій діяльності	6		
7 Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки у підприємстві	2		
8 Підприємницький успіх і культура бізнесу.	4		
9 Аналітична оцінка ефективності підприємницької діяльності	4		
10 Менеджмент та маркетинг у підприємницькій діяльності	4		
11 Тіньова економіка в бізнесі	2		

ТЕМА 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

План

- 1 Генезис та сутнісна характеристика підприємництва.
- 2 Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності.
- 3 Соціально-економічна роль і значення підприємництва в структурі ринкової економіки.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Розвиток підприємництва в контексті історичної еволюції.
- 2 Загальноекономічний зміст підприємництва.
- 3 Роль підприємницької діяльності в розвитку економіки.
- 4 Приватна власність як економічна основа розвитку підприємництва.
- 5 Економічні знання – запорука ефективної організації підприємницької діяльності.
- 6 Проблеми формування економічної культури.

Запитання для самоконтролю

- 1 Хто перший запровадив в обіг термін «підприємець»?
- 2 Які риси притаманні підприємцю?
- 3 У чому полягає сутність підприємництва?
- 4 Що таке підприємливість?
- 5 Яка основна мета підприємництва?
- 6 Які основні функції підприємництва?
- 7 Що є економічною основою підприємницької діяльності?
- 8 У чому полягає сутність приватної власності?
- 9 Які головні напрями економічної науки є практичною основою організації підприємницької діяльності?
- 10 Охарактеризуйте основні проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні.

Тест 1

Загальна характеристика підприємництва

- 1 Хто першим запровадив термін «підприємництво» і дав його систематизований аналіз?
 - а) А. Сміт;
 - б) Ж.Б. Сей;
 - в) Р. Кантільйон;
 - г) А. Маршалл;
 - д) Й. Шумпетер.

2 Хто з економістів розглядав підприємництво як реалізацію інновацій?

- а) А. Сміт;
- б) Ж.Б. Сей
- в) Р. Кантільйон;
- г) А. Маршалл;
- д) Й. Шумпетер.

3 Яку господарську діяльність називають підприємницькою?

- а) самостійну;
- б) інноваційну;
- в) цілеспрямовану;
- г) систематичну;
- д) ризикову;
- е) відповідальну;
- ж) прибуткову.

4 Які основні функції виконує підприємництво?

- а) інноваційну (творчу);
- б) інформаційну (статистичну);
- в) ресурсну;
- г) організаційну;
- д) диференційну;
- е) стимулюючу (мотиваційну).

5 Що є економічною основою підприємницької діяльності?

- а) товарне виробництво;
- б) приватна власність;
- в) самоствердження;
- г) виробництво товарів.

6 Наука як теорія і практика ринкового господарства, яка дає змогу зрозуміти макроекономічне середовище, безпосередню практику ринкової організації виробництва, це:

- а) економічна теорія;
- б) маркетинг;
- в) менеджмент;
- г) статистика.

7 Категорія «підприємництво» стосовно категорії «бізнес» є:

- а) ідентичною;
- б) значно ширшою за змістом;
- в) вужчою за ознаками;
- г) протилежною за змістом.

8 Підприємництво є:

- а) формою господарювання;
- б) фактором виробництва;
- в) елементом бізнесу.

9 Підприємництво це:

- а) особливий вид діяльності;
- б) певний тип і стиль суспільної поведінки;
- в) комплекс особливих функцій в економіці;
- г) елемент ефективного господарювання.

10 Мета підприємництва:

- а) виконання місії підприємства;
- б) одержання прибутку;
- в) реалізація ідей підприємця;
- г) задоволення потреб споживача;
- д) забезпечення високої якості й технічного рівня продукції.

11 Підприємець це:

- а) людина, яка діє в умовах ринку;
- б) особа, яка несе відповідальність за підприємницьку справу;
- в) новатор, який розробляє нові технології;
- г) енергійна, ініціативна людина, яка діє в умовах поміркованого ризику;
- д) людина, яка використовує будь-яку можливість із максимальною вигодою;
- е) людина, яка одержує прибуток завдяки своїм організаторським здібностям;
- ж) людина, яка досягає своїх цілей усупереч усьому, якщо це приводить до одержання прибутку.

12 Суб'єктами підприємництва в Україні можуть виступати:

- а) громадяни України;
- б) громадяни інших держав;
- в) підприємства;
- г) організації;
- д) органи державної влади;
- е) об'єднання підприємств.

13 Відмітними ознаками підприємницької діяльності є такі:

- а) прагнення до лідирування;
- б) орієнтація на досягнення комерційного успіху;
- в) інноваційний творчий характер діяльності;
- г) самостійність у виборі напрямків і методів діяльності;
- д) підвищений ступінь ризику;
- е) планування своєї діяльності.

14 Принципи досягнення підприємницького успіху такі:

- а) забезпечувати споживачів товарами за будь-яких обставин;
- б) зменшувати витрати до мінімуму, прагнучи одержати економію;
- в) братися лише за такі справи, для виконання яких у співробітників фірми є знання і навички;
- г) використовувати старе обладнання, оскільки воно дешевше за нове;
- д) розробляти нові і кращі товари, хоча вони потребують більших витрат;
- е) зберігати стабільні ціни, навіть за умов жорсткої конкуренції;
- ж) підвищувати або знижувати ціни заради досягнення мети залежно від рівня конкуренції на ринку.

15 Інноваційну модель підприємництва зорієнтовано:

- а) на активне використання нових управлінських рішень;
- б) пошук зовнішніх додаткових джерел ресурсів;
- в) максимально ефективно використання наявних у підприємства ресурсів;
- г) упровадження новітніх технологій.

- 16 Підприємництво існує для розвитку:
- а) у діяльності акціонерних товариств;
 - б) у діяльності державних підприємств;
 - в) у діяльності громадських організацій;
 - г) у діяльності приватних організацій.

ТЕМА 2

ТИПОЛОГІЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА

План

- 1 Типи професійної підприємницької діяльності та їх особливості.
- 2 Виробнича підприємницька діяльність та її форми.
- 3 Посередницька підприємницька діяльність.
- 4 Підприємництво у сфері надання фінансових послуг.
- 5 Середовище і передумови активізації підприємницької діяльності.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Розвиток різних типів підприємств в Україні.
- 2 Визначення, розвиток виробничого підприємництва для розвитку економіки України.
- 3 Поняття консалтингу. Відомі консалтингові компанії в розвинутих країнах.
- 4 Проблеми та перспективи розвитку приватного підприємництва в Україні.
- 5 Виробниче підприємництво – найважливіший вид підприємницької діяльності.
- 6 Історія розвитку комерційного підприємництва.
- 7 Роль та значення посередницького підприємництва.
- 8 Фінансово-кредитне підприємництво в Україні.

Запитання для самоконтролю

- 1 Які головні ознаки класифікації підприємництва?
- 2 Які існують види підприємницької діяльності?

3 Які головні ознаки виробничої підприємницької діяльності?

4 Особливості посередницької (комерційної) підприємницької діяльності. Товарні біржі, їх функції.

5 Особливості фінансового підприємництва. Комерційні банки та фондові біржі.

6 У чому полягає сутність консалтингової підприємницької діяльності?

7 Чому посередництво в умовах дефіцитної економіки досить помітно домінує над виробництвом?

8 Чим викликане виокремлення консультативного підприємництва в окремий вид? Які перспективи його подальшого розвитку?

9 Назвіть основні умови розвитку підприємництва в Україні.

Тест 2

Типологія підприємництва

1 На які різновиди поділяється підприємництво залежно від власності?

- а) індивідуальне;
- б) приватне;
- в) особисте;
- г) колективне;
- д) корпоративне;
- е) державне.

2 Які існують види підприємництва?

- а) виробниче;
- б) індивідуальне;
- в) матеріальне;
- г) комерційне;
- д) фінансово-кредитне;
- е) корпоративне.

3 Який вид підприємництва є найважливішим?

- а) комерційний;
- б) виробничий;
- в) фінансово-кредитний.

4 Що є основною функцією виробничого підприємництва?

- а) купівля товару;
- б) продаж товару;
- в) виробництво товару;
- г) споживання товару;
- д) розподіл товару.

5 Що є об'єктом купівлі-продажу фінансово-кредитного підприємництва? (Декілька відповідей)

- а) продукція;
- б) гроші;
- в) послуги;
- г) цінні папери;
- д) інформація;
- е) іноземна валюта.

6 До видів (типів) підприємницької діяльності належать:

- а) виробнича;
- б) комерційна;
- в) фінансова;
- г) консультаційна.

7 До традиційних моделей виробничої підприємницької діяльності належать:

- а) інноваційна;
- б) частково інноваційна;
- в) технологічна;
- д) класична.

8 Суб'єктами посередницького підприємництва можуть виступати:

- а) виробники;
- б) дилери;
- в) консигнанти;
- г) дистриб'ютори;
- д) споживачі;
- е) брокери;
- ж) агенти.

9 Форми виробничої підприємницької діяльності такі:

- а) основна;
- б) допоміжна;
- в) виробнича інфраструктура;
- г) соціальна інфраструктура.

10 Зовнішнє середовище малого бізнесу — це:

- а) усе, що перебуває за межами фірми малого бізнесу;
- б) усе, що перебуває за межами фірми малого бізнесу і впливає на неї або підпадає під її вплив;
- в) усі ті суб'єкти, з якими фірма вступає в безпосередні відносини;
- г) система органів державної підтримки малого бізнесу;
- д) «клімат», у якому функціонує фірма малого бізнесу і на який вона не може впливати безпосередньо.

11 Зовнішніми факторами, що впливають на стан і розвиток підприємницького середовища, є такі:

- а) рівень інфляції;
- б) наявність державного регулювання;
- в) система оподаткування;
- г) рівень ставок процентів за кредит;
- д) управлінська компетентність підприємця.

12 До складових (параметрів) підприємницького середовища належать:

- а) політико-правова;
- б) соціально-демографічна;
- в) інституційно-організаційна;
- г) економічна;
- д) географічна.

ТЕМА 3

ЯКОСТІ ХАРАКТЕРУ, ЯКІ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО УСПІХУ

План

- 1 Ділові якості особистості підприємця.
- 2 Загальна характеристика основних якостей характеру успішного підприємця.
- 3 Самоперевірка студентів на наявність якостей успішного підприємця.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Підприємець – центральна постать ринкової економіки.
- 2 Соціально-психологічний портрет сучасного вітчизняного підприємця.
- 3 Генерування ідей – визначальна риса підприємця.
- 4 Стан та проблеми реалізації правового статусу підприємця.
- 5 Формування нової генерації підприємців – справа державна.

Запитання для самоконтролю

- 1 Хто такий підприємець?
- 2 Чому підприємець є ключовою постаттю (фігурою) ринкової економіки?
- 3 Який зміст основних функцій підприємця?
- 4 Що таке підприємницький дохід? З яких частин він складається?
- 5 У чому полягає економічний зміст нормального (звичайного) прибутку?
- 6 Яка сутність економічного прибутку (надприбутку)?
- 7 Які найважливіші характерні риси є притаманними сучасному підприємцю?
- 8 Що таке правовий статус підприємця?
- 9 У чому полягають права, обов'язки і відповідальність підприємця?

10 Які умови необхідно створювати для формування нової генерації підприємців?

11 У чому полягають творчі засади в діяльності підприємця?

12 Яке місце належить державі у підготовці підприємницьких кадрів?

13 Які ви знаєте головні заповіді підприємця?

Тест 3

Якості, необхідні для підприємницького успіху

1 Яке визначення найбільш повно розкриває сутність підприємця?

- а) господар;
- б) власник;
- в) центральна постать ринкової економіки;
- г) ділова людина.

2 Які основні функції виконує підприємець?

- а) ресурсну;
- б) мотиваційну;
- в) управлінську;
- г) інноваційну;
- д) регулюючу;
- е) ризикову.

3 З яких частин складається підприємницький дохід?

- а) прибуток;
- б) балансовий прибуток;
- в) нормальний (звичайний) прибуток;
- г) економічний прибуток (надприбуток);
- д) торговельний прибуток.

4 Що включає в себе правовий статус підприємця?

- а) його характерні риси;
- б) його права;
- в) його роль і значення в ринковій економіці;
- г) його обов'язки;

- д) його функції;
- е) його відповідальність.

5 Що таке права підприємця?

- а) правові норми (правила), що підлягають виконанню;
- б) система встановлених або санкціонованих державою загальнообов'язкових правил (норм) поведінки;
- в) правові та етичні відношення підприємців до суспільства, які характеризуються виконанням своїх правових норм (правил).

ТЕМА 4

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА (ВЛАСНОЇ СПРАВИ)

План

- 1 Підприємницька ідея, її джерела, методи пошуку та критерії оцінки.
- 2 Вибір типу підприємства та обґрунтування цілей підприємницької діяльності.
- 3 Організація процесу створення і реєстрації нового підприємства.
- 4 Ліцензування підприємницької діяльності.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Роль і місце фірми в ринковій економіці.
- 2 Одноосібне володіння як початкова форма підприємницької діяльності.
- 3 Основні переваги та недоліки організаційно-правових форм підприємницької діяльності.
- 4 Здійснення підприємницької діяльності – конституційне право.
- 5 Основні передумови організації підприємництва.
- 6 Складові свободи підприємницької діяльності.
- 7 Проблеми обмеження у здійсненні підприємницької діяльності.

8 Стан та перспективи розвитку ліцензування видів діяльності.

9 Протидіючі чинники ліквідації підприємства (фірми).

10 Місце і роль малого підприємництва в ринковій економіці.

11 Мале підприємництво – початок вашого бізнесу.

12 Переваги та недоліки малого підприємництва.

13 Проблеми становлення та розвитку малого підприємництва у вашому регіоні.

14 Підтримка малого підприємництва – справа державна.

15 Проблеми та перспективи підготовки кадрів для малого підприємництва.

16 Проблеми фінансового забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні.

Запитання для самоконтролю

1 Як співвідносяться поняття «фірма» і «підприємство»?

2 Які існують основні організаційно-правові форми підприємництва?

3 Які основні переваги та недоліки одноосібного володіння?

4 Визначте, що розуміється у бізнесі під словом «партнерство»?

5 Які основні переваги партнерства порівняно з одноосібним володінням?

6 У чому полягають переваги та недоліки корпоративної форми організації підприємництва?

7 Хто в Україні може бути суб'єктом підприємницької діяльності?

8 Кому забороняється заняття підприємницькою діяльністю?

9 У чому полягає свобода підприємницької діяльності?

10 Які існують обмеження у здійсненні підприємницької діяльності?

11 Які види діяльності можуть здійснювати лише державні підприємства?

12 Які види діяльності потребують спеціального дозволу (ліцензії)?

13 Що таке ліцензія?

14 Ким видаються ліцензії на здійснення окремих видів діяльності?

15 Протягом якого строку видається ліцензія?

16 Який термін дії ліцензії і ким він встановлюється?

17 Які документи необхідні для отримання ліцензії на кожний вид діяльності?

18 Як впливає розмір підприємств на їх класифікацію?

19 Що таке мале підприємництво?

20 У чому полягають роль і значення малого підприємництва в ринковій економіці?

21 Що таке малі підприємства?

22 Які існують у світовій практиці критерії визначення малих підприємств?

23 Як визначається мале підприємництво в Україні?

24 У чому полягають основні функції малого підприємництва?

25 Яка роль малого підприємництва у справі формування конкурентного середовища?

26 Як мале підприємництво надає ринковій економіці необхідної гнучкості?

27 Які особливості розвитку малого підприємництва в Україні?

28 У чому полягають економіко-виробничі та соціально-економічні переваги малого підприємництва?

29 Які соціально-психологічні переваги має мале підприємництво?

Тест 4

Технологія створення підприємства (власної справи)

1 Які є основні організаційні одиниці підприємницької діяльності?

а) фірма;

б) товариство;

в) компанія;

г) партнерство;

д) бізнес.

2 Які існують на практиці основні організаційно-правові форми підприємництва?

- а) колективне;
- б) одноосібне володіння;
- в) партнерство (товариство);
- г) спільне підприємство;
- д) компанія;
- е) корпорація.

3 Які переваги має одноосібне володіння?

- а) відносна простота заснування та ліквідації фірми;
- б) спеціалізація в менеджменті;
- в) повні самостійність, свобода й оперативність;
- г) максимум спонукальних мотивів діяльності;
- д) обмежена відповідальність;
- е) значні фінансові можливості;
- ж) конфіденційність діяльності.

4 Партнерство (товариство) – це:

- а) самостійне ведення справ, засноване на власності підприємця;
- б) об'єднання капіталів двох і більше окремих фізичних або юридичних осіб за умов розподілу прибутку та ризику;
- в) незалежна юридична особа, підприємство, засноване на акціонерній власності.

5 Хто може бути підприємцем?

- а) усі громадяни України;
- б) громадяни інших держав;
- в) громадяни, які досягли працездатного віку;
- г) громадяни України, інших держав, особи без громадянства, не обмежені законом у правоздатності або дієздатності.

6 Які категорії громадян не допускаються до заняття підприємницькою діяльністю?

- а) військовослужбовці;
- б) службові особи органів державної влади;

- в) особи, які не мають спеціальної освіти;
- г) особи, яким суд заборонив займатися певною діяльністю;
- д) особи, які не мають стартового капіталу.

7 Яка діяльність може здійснюватися лише державними підприємствами?

- а) пошук та експлуатація родовищ корисних копалин;
- б) діяльність, пов'язана з обігом наркотичних засобів;
- в) виготовлення та реалізація військової зброї та боєприпасів до неї, вибухових речовин;
- г) діяльність, пов'язана з охороною окремих особливо важливих об'єктів права державної власності;
- д) створення та утримання ігрових закладів, організація азартних ігор;
- е) видобування, виробництво й використання радіоактивних відходів, джерел іонізуючого випромінювання;
- ж) виплата та доставка пенсій, грошової допомоги малозабезпеченим громадянам.

8 Ким видається спеціальний дозвіл (ліцензія) на певні види підприємницької діяльності?

- а) Верховною Радою України;
- б) Президентом України;
- в) Кабінетом Міністрів України;
- г) органом ліцензування;
- д) органами виконавчої влади.

9 Протягом якого строку приймається рішення про видачу ліцензії або про відмову її видачі?

- а) не пізніше 5 робочих днів;
- б) не пізніше 10 робочих днів;
- в) не пізніше 20 робочих днів;
- г) не пізніше 30 робочих днів;
- д) не пізніше 40 робочих днів.

10 Який термін дії ліцензії?

- а) не менше 1 року;
- б) не менше 2 років;

- в) не менше 3 років;
- г) не менше 4 років;
- д) не менше 5 років.

11 Що є підставою припинення підприємницької діяльності?

- а) власна ініціатива підприємця;
- б) закінчення терміну дії ліцензії;
- в) закінчення терміну договору з постачальником;
- г) закінчення терміну договору зі споживачем;
- д) рішення суду або арбітражу.

12 За яким критерієм підприємства поділяються на малі, середні, великі?

- а) за формою власності;
- б) за формою організації;
- в) за розміром;
- г) за сферою діяльності;
- д) за видом діяльності;
- е) за типом діяльності.

13 Які основні функції притаманні малому підприємництву?

- а) формування конкурентного середовища;
- б) доцільність масового випуску продукції;
- в) надання ринковій економіці необхідної гнучкості;
- г) вирішення проблем зайнятості;
- д) пом'якшення соціальної напруги;
- е) необхідність поєднання всіх стадій технологічного прогресу.

14 Що таке малі підприємства?

- а) вид діяльності підприємства;
- б) сфера діяльності підприємства;
- в) форма власності;
- г) організаційно-економічний вид підприємства.

15 Середньооблікова чисельність працівників на малих підприємствах визначається з урахуванням:

- а) усіх працівників;

б) усіх працівників, у тому числі тих, що працюють за договорами та за сумісництвом, а також працівників представництв, філій, відділень та інших відокремлених підрозділів;

в) усіх працівників, у тому числі працівників представництв, філій, відділень та інших відокремлених підрозділів;

г) усіх працівників на підставі річної звітності;

д) працівників представництв, філій, відділень та інших відокремлених підрозділів.

16 Категорія «малий бізнес» виокремлюється для того, щоб, використовуючи її у практиці державного управління:

а) пом'якшити або ліквідувати конкуренцію з великим бізнесом;

б) спростити фінансову та статистичну звітність;

в) створити рівні з великим бізнесом умови господарювання.

17 Зовнішнє середовище малого бізнесу — це:

а) усе, що перебуває за межами фірми малого бізнесу і впливає на неї або підпадає під її вплив;

б) усі ті суб'єкти, з якими фірма вступає в безпосередні відносини;

в) система органів державної підтримки малого бізнесу;

г) «клімат», у якому функціонує фірма і на який вона не може впливати безпосередньо.

18 Якісні критерії віднесення суб'єктів підприємництва до категорії малих підприємств такі:

а) структура джерел формування первісного капіталу фірми;

б) загальна вартість активів фірми;

в) частка участі на ринку;

г) річні доходи від продажу;

д) ступінь самостійності в прийнятті рішень;

е) недомінуюче положення на даному ринковому сегменті.

19 Критерії віднесення підприємств до категорії суб'єктів малого підприємництва, що використовуються в Україні:

- а) галузева належність;
- б) рівень спеціалізації;
- в) чисельність зайнятих;
- г) річні обсяги продажу;
- д) обсяги інвестованих в організацію коштів.

20 Умови, що сприяють розвитку малого бізнесу, такі:

- а) регіональна диференціація ринку;
- б) необхідність персоніфікованого обслуговування клієнтів;
- в) місткий ринок;
- г) наявність стійкого та тривалого попиту;
- д) необхідність у післяреалізаційному обслуговуванні.

21 Принципи побудови системи державної підтримки малого бізнесу такі:

- а) протекціонізм стосовно малого бізнесу;
- б) диференційованість підтримки суб'єктів цього сектора;
- в) пріоритетний розвиток малого бізнесу;
- г) використання програмно-цільового підходу.

22 Програма державної підтримки малого підприємництва має містити:

- а) пільгові умови функціонування малих підприємств;
- б) об'єкти підтримки;
- в) принципи побудови державної підтримки;
- г) законодавче забезпечення здійснення підприємницької діяльності;
- д) механізми реалізації державної політики підтримки сектора.

23 Мале підприємництво впливає:

- а) на темпи економічного розвитку;
- б) рівень інфляції;
- в) структурну характеристику ВВП;
- г) рівень платоспроможності населення.

24 Особливості зовнішнього середовища малого бізнесу такі:

- а) менші розміри порівняно з великим бізнесом;
- б) високий ступінь невизначеності;
- в) наявність у ньому особливого елемента — системи державної підтримки цього сектора;
- г) високий ступінь мінливості.

25 Мале підприємництво забезпечує:

- а) додаткові робочі місця;
- б) послаблення конкуренції;
- в) реалізацію інновацій;
- г) насичення ринку товарами;
- д) податкові надходження до бюджету.

ТЕМА 5

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО КАПІТАЛУ

План

- 1 Підприємницький капітал: сутність і складові елементи.
- 2 Формування початкового (стартового) підприємницького капіталу.
- 3 Джерела формування підприємницького капіталу.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Роль фінансів у підприємницькому управлінні.
- 2 Самофінансування у підприємницькій діяльності.
- 3 Прибуток – узагальнюючий показник фінансової діяльності.
- 4 Фінансові показники підприємницької діяльності.
- 5 Кредитування як форма фінансової підтримки підприємництва.

Запитання для самоконтролю

- 1 Що покладено в основу організації фінансів підприємства?
- 2 Які принципи комерційного розрахунку визначають організацію фінансової роботи на підприємстві?
- 3 У чому полягає фінансова незалежність підприємства?

4 У яких випадках підприємці несуть економічну відповідальність за результати своєї діяльності?

5 За якими напрямками здійснюється фінансове забезпечення управлінських рішень?

6 Яка мета складання фінансового плану?

7 Яким чином досягається взаємодія фінансових відносин?

8 Для чого потрібні підприємству оборотні кошти?

9 У яких випадках підприємці залучають до фінансового забезпечення своєї діяльності кредит?

10 Між ким відбувається розподіл прибутку?

11 Яким чином досягається використання фінансово-кредитних методів для підтримки та регулювання підприємництва?

12 У чому полягає сутність системи оподаткування? Яке місце вона займає серед фінансових важелів сприяння розвитку підприємництва?

13 Які види податків виділяють у системі оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності?

14 Який метод формування початкового підприємницького капіталу в Україні, на вашу думку, може бути найбільш перспективним?

15 Якою мірою законодавство України сприяє залученню іноземного капіталу?

16 У чому полягає сутність концепції механізму прихованих партнерських зв'язків і чи можливе її використання в сучасних умовах?

17 Які можливі джерела формування фінансових ресурсів малого підприємництва?

Тест 5

Формування підприємницького капіталу

1 Що покладено в основу організації фінансів?

а) грошові фонди;

б) оборотні кошти;

в) комерційний розрахунок;

г) прибуток.

2 За своїми фінансовими зобов'язаннями підприємство відповідає:

- а) власним майном;
- б) доходами;
- в) власним майном і доходами;
- г) власним прибутком.

3 На якій стадії у підприємства виникає потреба в коштах?

- а) придбання сировини і матеріалів;
- б) найому робочої сили;
- в) виробництво продукції;
- г) реалізація продукції;
- д) на кожній з перерахованих стадій.

4 До елементного складу підприємницького капіталу належать:

- а) нематеріальні активи;
- б) матеріалізовані оборотні елементи виробництва;
- в) технічні засоби виробництва;
- г) грошові засоби виробництва.

5 До оборотного капіталу належать:

- а) кошти на рахунку банку;
- б) заборгованість покупців;
- в) касовий залишок готівки;
- г) сировина;
- д) залишки готової продукції на складі;
- е) складські будівлі.

6 Можливі варіанти джерел формування підприємницького капіталу:

- а) будівля підприємства;
- б) купівля;
- в) лізинг;
- г) оренда;
- д) спільне підприємство (виробництво).

7 До елементів основного капіталу належать:

- а) виробничі будівлі;
- б) невиробничі будівлі;
- в) обладнання офісів;
- г) прилади та інструменти;
- д) автомобільний транспорт;
- е) устаткування цеху;
- ж) корисні моделі;
- и) комп'ютерні програми.

8 Класифікація кредитів за ознакою строків повернення:

- а) короткострокові;
- б) середньострокові;
- в) довгострокові;
- г) вексельні;
- д) онкольні;
- е) бланкові.

9 Доцільність використання кредитів визначається на основі критеріїв:

- а) здатності раціонально використати кредит;
- б) розміру чистого прибутку;
- в) розміру прибутку порівняно з розміром прибутку, отриманого іншими підприємствами;
- г) норми прибутку;
- д) строку окупності капіталу (за валовим прибутком);
- е) строку окупності капіталу (за чистим прибутком).

ТЕМА 6 БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

План

- 1 Сутність та функції бізнес-плану.
- 2 Методологія та стадії розроблення бізнес-плану.

3 Структура та логіка розроблення бізнес-плану.

4 Технологія розроблення бізнес-плану.

Питання для самостійного вивчення

1 Бізнес-план – основа успіху.

2 Стратегічне планування у підприємницькій діяльності.

3 Бізнес-план у ринковій системі.

4 Сутнісна характеристика бізнес-плану.

5 Структура, логіка розроблення та оформлення бізнес-плану.

6 Презентація бізнес-плану (цілі, завдання та організація проведення).

Запитання для самоконтролю

1 Що таке бізнес-план?

2 У чому полягають сутність та необхідність розроблення бізнес-плану?

3 Які основні цілі розроблення бізнес-плану?

4 Яка загальна методологія розроблення бізнес-плану?

5 Що таке підготовча стадія розроблення бізнес-плану?

6 Яка структура та стадії розроблення бізнес-плану?

7 Які вимоги до стилю написання та оформлення бізнес-плану?

8 Яке головне завдання й складові маркетинг-плану?

9 Яке головне завдання й складові виробничого плану?

10 Яка мета та структура організаційного плану?

11 У чому зміст і технологія розроблення фінансового плану?

12 Які цілі та завдання презентації бізнес-плану?

Тест 6

Бізнес-планування у підприємницькій діяльності

1 Бізнес-план – це:

а) письмовий документ, який регламентує діяльність фірми;

б) письмовий документ, який регламентує відносини між засновниками фірм;

в) письмовий документ, у якому викладено сутність підприємницької ідеї, шляхи та способи її реалізації.

2 Чи залежить ступінь деталізації бізнес-плану від того, чи належить фірма до сфери послуг або до виробничої сфери?

- а) так;
- б) ні;
- в) залежно від масштабів бізнесу;
- г) залежно від характеристики продукту.

3 За якими ознаками не можна класифікувати бізнес-плани?

- а) за сферою бізнесу;
- б) за формою власності;
- в) за масштабами бізнесу;
- г) за характеристиками продукту бізнесу.

4 Яка стадія не належить до загальновизнаних стадій розроблення бізнес-плану?

- а) початкова;
- б) підготовча;
- в) основна;
- г) заключна.

5 Яка складова не входить до структури бізнес-плану?

- а) резюме;
- б) продукція (послуги);
- в) дослідження ринку;
- г) характеристика ринку продукту;
- д) маркетинг-план;
- е) план збуту;
- ж) виробничий план;
- и) організаційний план;
- к) фінансовий план.

6 Яким обсягом (як правило) обмежується бізнес-план?

- а) 10-15 сторінок;
- б) 20-25 сторінок;
- в) 30-35 сторінок;
- г) 40-45 сторінок.

ТЕМА 7

ДОГОВІРНІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ І ПАРТНЕРСЬКІ ЗВ'ЯЗКИ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ

План

- 1 Організація договірних відносин у підприємстві.
- 2 Формування умов договору підприємцем.
- 3 Партнерські зв'язки: сутність та організаційно-правова форма.
- 4 Напрямки і форми співробітництва партнерів.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Особливості коопераційних зв'язків підприємств у перехідній економіці.
- 2 Франчайзинг як форма підприємницької діяльності.
- 3 Лізинг – ефективний спосіб стимулювання інвестиційної активності.
- 4 Проблеми та перспективи розвитку венчурних фірм в Україні.

Запитання для самоконтролю

- 1 У чому полягає об'єктивна необхідність та сутність коопераційних зв'язків різних за розмірами підприємств?
- 2 Які існують форми коопераційних зв'язків підприємств?
- 3 Що таке франчайзинг?
- 4 Що таке лізинг і які існують види лізингу?
- 5 Які існують форми інноваційно-функціональних коопераційних зв'язків підприємств?
- 6 Що таке венчурне фінансування?
- 7 Які основні функції виконує бізнес-інкубатор?

Тест 7

Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки у підприємстві

1 Що є об'єктивною основою коопераційних зв'язків суб'єктів підприємства?

- а) товарне виробництво;
- б) ринкове господарство;
- в) суспільний поділ праці;
- г) приватна власність.

2 Франчайзинг – це:

- а) договірні відносини у сфері постачання;
- б) форма організації підприємницької діяльності на засадах кооперації матеріальних та фінансових ресурсів різних підприємств;
- в) форма орендних відносин;
- г) форма ризикових проектів.

3 Формою виробничо-фінансових коопераційних зв'язків суб'єктів підприємства є:

- а) субпідряд;
- б) франчайзинг;
- в) лізинг;
- г) венчур.

4 Спеціалізована організація (фірма), яка створює локальне сприятливе середовище для діяльності малих ризикових фірм – це:

- а) субпідрядна організація;
- б) франчайзі;
- в) лізингодержувач;
- г) лізингодавець;
- д) бізнес-інкубатор.

5 Договір лізингу, в результаті укладення якого лізингоодержувач на своє замовлення отримує в платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, близький до його повної амортизації, - це:

- а) фінансовий лізинг;
- б) оперативний лізинг;
- в) франчайзинг;
- г) субпідряд.

6 Письмовий документ, що засвідчує волевиявлення фізичних чи юридичних осіб стосовно заснування нового організаційно-правового утворення для реалізації конкретної підприємницької ідеї, називається:

- а) підприємницьким договором;
- б) колективним договором;
- в) установчим договором;
- г) договором доручення.

7 До форм співробітництва партнерів у виробництві належать:

- а) комерційна тріангуляція;
- б) факторинг;
- в) проектне фінансування;
- г) комерційний трансферт.

8 Управління за контрактом як форма співробітництва партнерів належить до такого напрямку підприємницької діяльності:

- а) торгівлі;
- б) виробництва;
- в) фінансових відносин;
- г) товарообмінних операцій.

9 Форма обопільного придбання партнерами капіталу в національній валюті в певних розмірах за договірною ціною з подальшим її зарахуванням на рахунок покупця в національному банку країни-продавця має назву:

- а) франчайзинг;
- б) факторинг;

- в) комерційний трансферт;
- г) комерційна тріангуляція.

10 Проектне фінансування — це форма підприємницького співробітництва, за якої:

а) один із партнерів передає іншому «ноу-хау» управлінського характеру, а останній забезпечує інвестування процесу практичного його використання;

б) один із партнерів зобов'язується фінансувати реалізацію підприємницького проекту іншого партнера;

в) партнер—розробник ідеї пропонує іншому партнеру здійснювати практичну реалізацію проекту і зобов'язується фінансувати всі необхідні роботи.

11 До форм співробітництва партнерів щодо фінансових відносин належать:

- а) факторинг;
- б) франчайзинг;
- в) комерційна тріангуляція;
- г) форвардні операції.

12 Договір доручення за сферою діяльності належить:

- а) до зовнішньоекономічної діяльності;
- б) розрахунків та кредитування;
- в) страхування;
- г) правильної відповіді немає.

13 Колективний договір укладається:

- а) на всіх підприємствах;
- б) тільки на державних підприємствах;
- в) на всіх підприємствах, де використовується наймана праця;
- г) правильної відповіді немає.

14 Договори, що не належать до сфери зовнішньоекономічної діяльності, такі:

- а) договір консигнації;
- б) агентський договір;
- в) кредитний договір;

г) усі відповіді правильні.

15 У договорі форс-мажорні обставини зазвичай описуються:

- а) у преамбулі;
- б) заключній частині;
- в) специфічних умовах основної частини;
- г) загальних умовах основної частини.

ТЕМА 8

ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ УСПІХ І КУЛЬТУРА БІЗНЕСУ

План

- 1 Характеристика та організація підприємницького успіху.
- 2 Професійна культура бізнесової діяльності.
- 3 Основи підприємницького діловодства.
- 4 Сутність і складові ділової етики підприємця.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Етика спілкування шляхом телефонних розмов і службового листування.
- 2 Етикет привітання, прийомів та переговорів.
- 3 Технологія ведення переговорів: сучасні вимоги, підготовча робота, тактика, психологічні аспекти.
- 4 Етичні норми реклами. Створення позитивного іміджу фірми.

Запитання для самоконтролю

- 1 Що входить до поняття «професійна культура бізнесу»?
- 2 Які складові ділової етики підприємця?
- 3 Які головні принципи сучасного підприємця з високим рівнем культури діяльності?
- 4 Які сучасні вимоги до складання документів стосовно стилю ділового письма, елементів і правил написання тексту?
- 5 Назвіть сучасні вимоги технології ведення переговорів.

6 Які особисті вади, що перешкоджають досягненню підприємницького успіху, ви виділили б у першу чергу?

7 Як ви розумієте вислів: «Успіх, що приносить шкоду іншим, є невдачею»?

8 Дайте коротку аналітичну оцінку загалу вітчизняних підприємців.

Тест 8

Підприємницький бізнес і культура бізнесу

1 До складників підприємницького успіху належать:

- а) створення нових робочих місць;
- б) власне почуття комфорту;
- в) практична реалізація власної ідеї;
- г) отримання якомога більшої кількості грошей;
- д) недопущення банкрутства своєї фірми;
- е) усі відповіді правильні.

2 Найбільш важливі ділові якості особистості підприємця такі:

- а) постійна готовність до господарського ризику;
- б) надмірна впевненість;
- в) упертість і наполегливість у досягненні поставленої мети;
- г) рішучість та цілеспрямованість у діяльності;
- д) несприйняття чужих думок і пропозицій;
- е) усі відповіді правильні.

3 До основних правил поведінки у сфері бізнесу належать:

- а) чесність і законослухняність підприємця;
- б) забезпечення високої якості та технічного рівня своєї продукції;
- в) забезпечення безпеки праці для працівників;
- г) порядність у відносинах із постачальниками, клієнтами, партнерами по бізнесовій справі;
- д) комерційний склад розуму;
- е) усі відповіді правильні.

4 Усталені етичні норми бізнесу такі:

- а) підвищення продуктивності та збільшення прибутку не повинні досягатися за рахунок завдання шкоди довкіллю;
- б) конкуренція має здійснюватися чесно;
- в) техніка має слугувати людям, а не навпаки;
- г) морально-етичні норми поведінки завжди мають перевагу перед економічними інтересами;
- д) усі відповіді правильні.

5 До основних складових ділової етики підприємця належать:

- а) етика ведення телефонних розмов;
- б) етика службового листування;
- в) етикет привітання, представлення, прийомів і переговорів;
- г) етичні норми щодо реклами;
- д) усі відповіді правильні.

ТЕМА 9

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План

- 1 Оптимізація поточних витрат і розмірів виробничих підприємств.
- 2 Методичні основи аналітичної оцінки ефективності підприємництва.
- 3 Формування та обчислення показників ефективності підприємницької діяльності.
- 4 Визначення ефективності створення та діяльності спільних виробничих підприємств.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Сучасні методи оптимізації розмірів підприємств.
- 2 Сучасні тенденції розрахунку ефекту та ефективності підприємств.

Запитання для самоконтролю

- 1 Розкрийте поняття оптимальних поточних витрат фірми.
- 2 У чому полягає взаємозв'язок прибутку, витрат виробництва та обсягів випуску продукції?
- 3 Назвіть коефіцієнти оптимальності витрат.
- 4 У чому полягає загальний методичний підхід мінімальних витрат до їх оптимізації?
- 5 Які принципові положення методики визначення ефективності підприємницької діяльності?
- 6 Назвіть основні етапи проведення комплексного економічного аналізу результатів діяльності підприємства.
- 7 Які методи комплексної оцінки ефективності підприємницької діяльності?
- 8 Назвіть показники ефективності підприємства.
- 9 Дайте техніко-економічне обґрунтування створення спільного виробничого підприємства.
- 10 Як розраховується прибуток та інтегральний економічний ефект?
- 11 Що ви розумієте під комплексним оцінюванням результатів підприємницької діяльності?
- 12 У чому полягають особливості оцінки ефективності діяльності позавиробничих підприємницьких структур?

Тест 9

Аналітична оцінка ефективності підприємницької діяльності

- 1 Об'єктами аналітичного оцінювання ефективності підприємницької діяльності є:
- а) організаційно-технічний рівень виробництва;
 - б) використання основних фондів;
 - в) досягнутий рівень продуктивності праці;
 - г) прибутковість і рентабельність;
 - д) фінансовий стан і його стійкість;
 - е) усі відповіді правильні.

2 Аналіз причин динамічних змін показників діяльності підприємства охоплює:

а) визначення й групування чинників, що впливають на діяльність підприємства;

б) елімінування впливу чинників, що не залежать від об'єкта аналізу;

в) оцінювання збитків, зумовлених дією негативних чинників;

г) виявлення невикористаних можливостей для позитивних змін показників діяльності;

д) висновки з результатів аналізу;

е) усі відповіді правильні.

3 До основних методів фінансового аналізу діяльності підприємства належать:

а) горизонтальний;

б) вертикальний;

в) порівняльний;

г) факторний;

д) аналіз відносних показників;

е) усі відповіді правильні.

4 Зовнішній фінансовий аналіз, що його здійснюють партнери підприємства, охоплює:

а) аналіз абсолютних показників прибутку підприємства;

б) аналіз відносних показників рентабельності;

в) аналіз фінансового стану, ринкової стійкості, ліквідності балансу, платоспроможності підприємства;

г) аналіз ефективності використання основних фондів підприємства;

д) аналіз ефективності використання власних і позичкових коштів;

е) усі відповіді правильні.

5 Основні чинники, що визначають розмір балансового прибутку від основної діяльності, такі:

- а) обсяг реалізації в натуральному та вартісному вираженні;
- б) собівартість реалізованої продукції;
- в) рівень продуктивності праці;
- г) структура продукції, що реалізується;
- д) ціни на товари і послуги;
- е) усі відповіді правильні.

6 До узагальнюючих показників ефективності виробництва належать:

- а) продуктивність праці;
- б) витрати на 1 грн реалізованої продукції;
- в) виторг від реалізації (без ПДВ);
- г) фондвіддача;
- д) прибутковість власного капіталу;
- е) усі відповіді хибні.

7 До показників ефективності використання персоналу належать:

- а) частка управлінського персоналу в загальній його чисельності;
- б) частка приросту продукції за рахунок зростання продуктивності праці;
- в) темпи зростання продуктивності праці;
- г) зарплатомісткість одиниці продукції;
- д) трудомісткість одиниці продукції;
- е) усі відповіді правильні.

8 Показники ефективності використання матеріально-технічних ресурсів такі:

- а) коефіцієнт використання основних видів матеріалів;
- б) фондвіддача (за обсягом продукції чи послуг);
- в) рентабельність основних фондів;
- г) фондомісткість одиниці продукції;
- д) матеріаломісткість одиниці продукції;
- е) усі відповіді правильні.

9 До показників оцінки фінансового стану підприємства належать:

- а) прибутковість власного капіталу;
- б) прибутковість усіх активів;
- в) коефіцієнт платоспроможності;
- г) коефіцієнт оборотності оборотних активів;
- д) усі відповіді правильні.

10 Показники, що характеризують стан акціонерного капіталу, такі:

- а) прибутковість однієї акції;
- б) коефіцієнт «ціна — дохід»;
- в) показник валової прибутковості продажу;
- г) співвідношення ринкової і балансової ціни акцій;
- д) термін окупності капітальних вкладень;
- е) усі відповіді правильні.

11 До основних методів і форм активізації підприємництва належать:

- а) прискорення процесів приватизації;
- б) удосконалення системи управління;
- в) підвищення кваліфікації управлінських кадрів;
- г) створення централізованого фонду фінансової взаємодопомоги;
- д) усі відповіді правильні.

12 Інтенсивні чинники підвищення ефективності підприємництва такі:

- а) прискорення оборотності фондів обігу;
- б) збільшення часу використання ресурсів;
- в) усунення непродуктивного використання ресурсів;
- г) удосконалення організації праці;
- д) усі відповіді правильні.

13 До екстенсивних чинників підвищення ефективності підприємництва належать:

- а) збільшення тривалості функціонування основних виробничих фондів;
- б) прискорення обігу основних виробничих фондів;
- в) збільшення часу використання робочої сили;

г) підвищення продуктивності праці;

д) усі відповіді правильні.

14 До організаційних напрямків інноваційно-інвестиційної діяльності належать:

а) запровадження нових форм активізації людського чинника;

б) застосування нових елементів господарського механізму;

в) удосконалення наявних форм організації виробництва;

г) застосування нових методів і форм організації виробництва;

д) усі відповіді правильні.

15 Внутрішні фактори підвищення рівня конкурентоспроможності продукції такі:

а) необхідна якість комплектуючих матеріалів;

б) дотримання технічних умов виготовлення;

в) наявність системи управління якістю продукції;

г) рівень рекламної діяльності;

д) усі відповіді правильні.

16 До внутрішніх умов, що забезпечують конкурентоспроможність персоналу підприємства, належать:

а) конкурсний добір персоналу на зайняття вакантної посади на підприємстві;

б) наявність системи атестації персоналу;

в) наявність системи перепідготовки персоналу;

г) використання системи контрактних умов під час наймання працівників;

д) усі відповіді правильні.

17 До внутрішніх умов, що забезпечують конкурентоспроможність підприємства, належать:

а) участь у ярмарках та виставках;

б) добре налагоджена робота служби маркетингу;

в) ринкове ціноутворення;

г) наявність системи атестації працівників;

д) обмежена кількість конкурентів на ринку;

е) усі відповіді правильні.

18 Оптимальними вважаються витрати на виробництво та реалізацію продукції, що забезпечують:

- а) мінімізацію витрат на виробництво;
- б) отримання максимального можливого прибутку;
- в) беззбитковість виробництва продукції;
- г) отримання граничного доходу;
- д) усі відповіді правильні.

ТЕМА 10

МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

План

- 1 Сутність менеджменту та його роль у розвитку підприємства.
- 2 Система підприємницького управління.
- 3 Сутність та організація маркетингу.
- 4 Реклама в маркетинговій діяльності.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Роль менеджменту в забезпеченні ефективної діяльності фірми.
- 2 Розвиток функцій менеджменту в ринкових умовах.
- 3 Сучасний менеджер: характерні риси.
- 4 Використання концепції людських ресурсів у підприємницькому управлінні.
- 5 Національні моделі менеджменту в підприємстві.
- 6 Маркетинг як форма підприємницького управління.
- 7 Маркетингові проблеми створення нового товару.

Запитання для самоконтролю

- 1 У чому полягає сутність менеджменту?
- 2 Які особливості має підприємницьке управління?

3 У чому полягає відмінність термінів «підприємець» і «менеджер»?

4 Чому в малому підприємстві виникає необхідність виконання менеджером одночасно кількох функцій управління?

5 Що потрібно враховувати менеджеру при прийнятті управлінського рішення?

6 У чому полягають переваги горизонтальної структури управління?

Тест 10

Менеджмент та маркетинг у підприємницькій діяльності

1 Чим обумовлена необхідність зацікавленого ставлення менеджера до справи?

- а) загостренням конкуренції;
- б) розвитком факторів виробництва;
- в) матеріальною зацікавленістю;
- г) господарською дисципліною.

2 У чому полягають переваги горизонтальної структури управління?

- а) у вузькоспеціалізованій роботі менеджерів;
- б) у використанні поглибленого поділу управлінської діяльності;
- в) в інтеграції зусиль усіх менеджерів під час вирішення конкретного завдання;
- г) правильної відповіді немає.

3 Залежно від чого визначається товарна політика фірми?

- а) від можливостей підприємства;
- б) від життєвого циклу товару;
- в) від поведінки конкурентів;
- г) від інших факторів.

4 Що забезпечує вертикальна структура управління?

- а) активні дії менеджера;
- б) використання праці вузькоспеціалізованих менеджерів;
- в) взаємодію з ринковим середовищем;

г) правильної відповіді немає.

5 Як здійснюється в ринкових умовах практичне регулювання виробництва товару?

- а) діями фінансистів-менеджерів;
- б) заходами служб контролю якості;
- в) менеджерами виробництва;
- г) маркетингологами.

6 Яка риса є спільною для маркетингу і підприємництва?

- а) пошуковий характер діяльності;
- б) орієнтація на прибуток;
- в) підтримка конкурентоспроможності фірми;
- г) правильної відповіді немає.

7 Які елементи включає комплекс маркетингу?

- а) управління фінансами та планування виробничої програми;
- б) товар, ціну, збут, просування;
- в) програмування та економічний аналіз;
- г) ринки, попит, пропозицію.

ТЕМА 11

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В БІЗНЕСІ

План

- 1 Генезис, сутність та структура тіньової економіки.
- 2 Механізми функціонування тіньової економічної діяльності.
- 3 Оцінка масштабів тіньової економічної діяльності суб'єктів підприємництва.
- 4 Основні напрямки легалізації тіньової підприємницької діяльності.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Тіньова економіка в Україні.
- 2 Світова тіньова економіка.

3 Тіньова економіка як фактор криміналізації економіки та суспільства.

4 Тіньова економіка та економічна злочинність.

Запитання для самоконтролю

1 У чому полягає сутність тіньової економіки?

2 Назвіть причини виникнення тіньової економіки.

3 Яка структура тіньової економіки?

4 Який вплив тіньового сектора на економічну діяльність, політичне й громадське життя країни?

5 Назвіть типові механізми функціонування тіньової підприємницької діяльності?

6 Які є методи оцінки розмірів тіньової економіки?

7 У чому полягає об'єктивна необхідність створення умов для легалізації тіньового капіталу?

8 Назвіть особливості вітчизняної тіньової економіки, які відрізняють її від даного сектора розвинених країн.

9 Назвіть причини, що сприяють процесу зростання неформального сектора економіки.

10 Наведіть заходи щодо протидії здійсненню підприємницької діяльності в тіньовому секторі, її локалізації та легалізації.

Тест 11

Тіньова економіка в бізнесі

1 Тіньова економічна діяльність — це:

а) легальне (нерегламентоване державою) виробництво товарів (продуктів) або надання послуг;

б) порушення кримінального законодавства;

в) порушення в межах економічної діяльності;

г) здійснення заборонених видів діяльності.

2 До механізмів функціонування тіньової економіки належать:

а) репетиторство;

б) здавання квартир, гаражів тощо в оренду;

в) нелегальне виробництво товарів;

- г) використання послуг тіньових фінансових посередників;
- д) приховування реальних обсягів прибутку;
- е) штучне банкрутство.

3 Для оцінювання розмірів тіньової економіки використовують методи:

- а) експертні;
- б) статистичні;
- в) соціологічні;
- г) теоретико-ігрові;
- д) монетарні.

4 Основні причини тінізації економіки такі:

- а) відсутність стабільного нормативно-правового забезпечення функціонування суб'єктів підприємництва;
- б) недосконалість механізмів реалізації дієвої державної підтримки;
- в) не виважена податкова політика;
- г) спад виробництва;
- д) перекоси у процесі реформування власності.

5 До чинників, що сприяють посиленню і зростанню тіньового сектора економіки, належать:

- а) несприятлива економічна ситуація в цілому;
- б) бюрократизм під час реєстрації суб'єктів підприємництва;
- в) відсутність достатньої самоініціативи місцевих органів самоврядування;
- г) корупція, хабарництво та рекет;
- д) розвиток зовнішньоекономічної діяльності.

ЗАЛІКОВІ ПИТАННЯ З КУРСУ «ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

1 Об'єктивні умови розвитку підприємництва в ринковій економіці.

2 Економічна свобода. Її сутність і роль у розвитку підприємництва.

3 Поняття підприємництва та малого підприємництва.

- 4 Суб`єкти малого підприємництва.
- 5 Підприємство як організаційна структура підприємництва.
- 6 Основні форми підприємництва та їх класифікація.
- 7 Рушійні сили в успіхові нового підприємства в новій ринковій економіці України.
- 8 Моделі ділової активності підприємця.
- 9 Види підприємницької діяльності.
- 10 Оцінка ділової ідеї підприємництва.
- 11 Загальні умови створення підприємства.
- 12 Статутний фонд підприємства. Показники використання.
- 13 Суть і порядок утворення статутного фонду підприємства.
- 14 Відповідальність суб`єктів підприємницької діяльності.
- 15 Статут підприємства. Основні розділи статуту.
- 16 Припинення підприємницької діяльності.
- 17 Конкуренція як засіб реалізації підприємства.
- 18 Бізнес-план як інструмент підприємницької діяльності.
- 19 Аналіз впливу конкуренції на підприємницьку діяльність.
- 20 Шляхи розвитку підприємництва. Показники інтенсифікації і підвищення ефективності підприємницької діяльності.
- 21 Монополії і монопольне становище та їх вплив на розвиток економічних відносин.
- 22 Антимонопольна діяльність держави в умовах ринкової економіки.
- 23 Антимонопольний комітет України. Основні аспекти його діяльності.
- 24 Маркетингова стратегія – шлях до досягнення конкурентоспроможності на ринку. Класифікація маркетингових стратегій.
- 25 Необхідність та суть державного регулювання підприємництва.
- 26 Бюджет і податкова система в регулюванні підприємництва.
- 27 Сутність фінансів суб`єктів підприємницької діяльності. Організація фінансової діяльності підприємства.
- 28 Роль банків у забезпеченні функціонування підприємницьких структур. Суть і функції кредиту. Банківське

кредитування суб'єктів господарювання: види, принципи, організація.

29 Форми небанківського кредитування, їх характеристика.

30 Менеджмент у ринковій економіці. Типи керівників і ділова етика сучасного підприємця.

31 Психологія та етика підприємця (керівника).

32 Планування особистої праці підприємця. Організація управлінської праці і забезпечення ефективної діяльності фірми.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Васютинский И.Ю. Курс лекций "Основы предпринимательства". – М.: МИИГАиК, 2006. – 38 с.

2 Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання-Прес, 2006. – 350 с.

3 Дмитрієва Н.А. Визначення економічної ефективності на макро- та мікрорівнях // Фінанси України. 2000. № 9.

4 Зайцев Н.Л. Экономика организации: Учебник. – М., 2000.

5 Карлін М.І. Правові основи підприємництва: Навч. посібник. К.: Наук. думка, 2000.

6 Кейлер В.А. Экономика предприятия: Курс лекций. – М., 2000.

7 Козловский В.А., Лесько А.И. Бизнес-планирование: Учеб. пособие. – Винница: ВГТУ, 2005. - 189 с.

8 Козловский В.А., Погрищук Б.В. Основы предпринимательства. Практикум: Учеб. пособие. – 5-е изд., доп. и перераб.. – Тернополь: ООО "Терно-Граф", 2005. – 297 с.

9 Колот В.М., Щербина О.В. Підприємництво: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2003. 160 с.

10 Крутик А.Б., Решетова М.В. Основы предпринимательской деятельности: Учеб. пособие. – М.: Академия, 2008.

11 Коробейников О.П., Хавин Д.В., Ноздрин В.В. Экономика предприятия: Учеб. пособие. – Нижний Новгород, 2003.

12 Лапуста М.Г. Предпринимательство: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2002. – Тема XXI. – С. 480 - 509.

13 Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. К.: КНЕУ, 2001.

14 Мале підприємництво України: процес розвитку. К.: Інститут конкурентного суспільства, 2001.

15 Михайлушкин А.И., Шимко П.Д. Основы рыночной экономики. – СПб.: Петропресс, 1996.

16 Мокий М.С., Скамай Л.Г., Трубочкина М. И. Экономика предприятия: Учеб. Пособие / Под ред. М.Г. Лапусты. – М., 2000.

17 Мочерный С.В., Некрасова В.В. Основы организации предпринимательской деятельности: Учеб. для вузов. – М.: ПРИОР, 2004.

18 Основы предпринимательской деятельности: Финансовый менеджмент: Учеб. пособие / Под ред. В.М. Власовой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 128 с.

19 Основы предпринимательства / Под ред. А.С. Пелиха – Ростов н/Д: Феникс, 2001. – Гл. 15. – С. 488 – 493.

20 Панкратов Ф.Г. Коммерческая деятельность. Учебник. М.: Дашков и К, 2005.

21 Предпринимательство: Учебник / Под ред. М.Г. Лапусты. – М.: Инфра-М, 2002. – 448 с.

22 Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск: ООО «Новое знание», 2000.

23 Томилов В.В. Культура предпринимательства: Учебник. СПб., 2000.